

Střední pedagogická škola a Střední zdravotnická škola svaté Anežky České

PROGRAM PROTI ŠIKANOVÁNÍ

Školní rok 2025/2026

Ředitelka školy: Ing. Pavla Hostašová

Školní metodik prevence: Mgr. Silvie Večeřová

Obsah

Identifikační údaje:.....	1
PROGRAM PROTI ŠIKANOVÁNÍ	2
CÍL	2
Charakteristika šikany.....	2
Za přímou šikanu považujeme:	2
Za nepřímou šikanu považujeme:.....	2
Znaky šikany:.....	2
Nepřímé (varovné) znaky šikany.....	3
Přímé znaky šikany:	3
Možná místa výskytu šikany:	3
ODPOVĚDNOST ŠKOLY A PEDAGOGICKÝCH PRACOVNÍKŮ	3
Pedagogický pracovník se řídí pravidly:	3
PREVENTIVNÍ OPATŘENÍ.....	4
Specifika prevence šikany zaměřené na učitele:.....	4
Užší realizační tým:	5
POSTUP VEDENÍ ŠKOLY	5
STÁDIA ŠIKANY (DLE M. KOLÁŘE).....	6
VYŠETŘOVÁNÍ ŠIKANY	6
Vyšetřování počáteční šikany:	6
Třídní schůzky – informování ostatních rodičů	7
Vyšetřování pokročilé šikany – škola se obrací na odborníka v oblasti šikany.....	7
VÝCHOVNÁ OPATŘENÍ, PRÁCE S AGRESOREM	7
Potrestání agresorů:.....	7
Specifika pro řešení šikany zaměřené na učitele:	7
Primární prevence v třídnických hodinách	8
Primární prevence ve výuce.....	8
Ochranný režim.....	8
Spolupráce s rodiči.....	8
Školní poradenské služby	8
Školní poradenské pracoviště	8

Identifikační údaje:

adresa	Střední pedagogická škola a Střední zdravotnická škola svaté Anežky České 1. máje 249/37 742 35 Odry
telefon	+420 556 730 129
ID datové schránky	bdsmb8x
e-mail	info@cssodry.cz
IZO	102 113 611
IČ	16 628 144
DIČ	CZ 16 628 144

Program proti šikanování je otevřený a v průběhu školního roku bude i nadále ověřován, doplňován a upravován.

PROGRAM PROTI ŠIKANOVÁNÍ

Velmi závažným problémem, který se může ve škole vyskytnout je šikana. Šikana je velmi nebezpečnou formou agrese, která je rizikem pro naplňování zásad a cílů vzdělávání školy.

Program proti šikanování vychází z Metodického pokynu ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních (č.j. MSMT – 21149/2016), je vypracován v souladu s platným zněním Školního řádu a je součástí Preventivního programu školy.

CÍL

Vytvořit ve škole bezpečné, respektující a spolupracující prostředí.

Vytvořit dobré sociální klima.

Podporovat pozitivní vztahy mezi žáky navzájem a mezi žáky a učiteli.

Charakteristika šikany

" je to jakékoliv chování, jehož záměrem je ublížit jedinci, ohrožit nebo zastrašovat jiného žáka, případně skupinu žáků. Je to cílené a obvykle opakované užití násilí jedincem nebo skupinou vůči jedinci či skupině žáků, kteří se neumí nebo z nejrůznějších důvodů nemohou bránit."

Za přímou šikanu považujeme:

- násilné chování, které způsobuje oběti bolest např. fyzické útoky v podobě bití, údery pěstí;
- vydírání, loupeže;
- zotročování (oběť je pohrůzkami a násilím donucen např. posluhovat agresorům, krást na jejich příkaz, fyzicky napadat jiné apod.);
- poškozování věcí druhé osobě, ničení a brání osobních věcí (jídla, peněz...);
- útoky slovní v podobě nadávek, pomluv, vyhrožování či ponižování;
- sexuálního obtěžování a zneužívání, nucení oběti k obnažování;
- kyberšikanu – forma psychické šikany – zneužití PC, telefonu k činnostem, které mají někoho ohrožit a ublížit mu.

Za nepřímou šikanu považujeme:

- nápadné přehlížení a ignorování žáka či žáků třídní nebo jinou skupinou spolužáků;
- rozšiřování zákeřných pomluv a lží, neoprávněná nařčení;
- ponižování před ostatními žáky i pedagogy.

Znaky šikany:

- a) opakovanost,
- b) záměrnost jednání a cílenost (žák to dělá schválně),
- c) nepoměr sil mezi agresorem a obětí (fyzická síla, početní převaha agresorů, psychická převaha nad méně odolným jedincem),
- d) samoučelnost agrese (bez důvodu, bývá původním a hlavním cílem šikany- potvrzením

převahy útočníka, špatně se odhaluje, často svalování viny na oběť).

Nepřímé (varovné) znaky šikany

- žák je o přestávkách často osamocený, ostatní o něj nejeví zájem, nemá kamarády;
- při týmových sportech bývá jedinec volen do mužstva mezi posledními;
- žák vyhledává blízkost učitelů;
- před třídou je žák nejistý, ustrašený;
- jedinec působí smutně, nešťastně, stísněně, mívá blízko k pláči;
- stává se uzavřeným;
- školní prospěch se někdy náhle a nevysvětlitelně zhoršuje;
- věci šikanovaného žáka jsou poškozené nebo znečištěné, případně rozházené;
- žák postrádá své věci a odmítá vysvětlit poškození či ztrátu, používá nepravděpodobné výmluvy;
- žák vyhledává důvody pro absenci ve škole;
- žák má odřeniny, modřiny, škrábance aj., které nedovede uspokojivě vysvětlit.

Přímé znaky šikany:

- posměšné poznámky na adresu žáka, pokořující přezdívka, ponižování, hrubé žerty na jeho účet kritika žáka pronášená nepřátelským nebo pohrdavým tónem;
- příkazy, které žák dostává od jiných spolužáků, pronášené panovačným tónem;
- projevy podřízenosti;
- honění, strkání aj.;
- časté nevolnosti žáka ve škole, nechutenství;
- zvýšená absence žáka;
- zhoršení prospěchu;
- výkyvy nálad u šikanovaného žáka aj.

Možná místa výskytu šikany:

- třídy
- šatny ve vestibulu školy a šatny pro TV
- toalety
- chodby
- skrytá místa ve škole.

ODPOVĚDNOST ŠKOLY A PEDAGOGICKÝCH PRACOVNÍKŮ

Škola má odpovědnost za žáky. Škola se ojediněle setkává s drobnými přestupky, které lze někdy označit za projevy šikany, agresivity nebo nesnášenlivosti. Pedagogický sbor se soustřeďuje na prevenci těchto jevů, projevy nevhodného chování neprodleně řeší a každé jeho oběti poskytne okamžitou pomoc.

Pedagogický pracovník se řídí pravidly:

- nepodceňuje žádné detaily,
- jakákoli kamufláž nebo řešení „na oko“ nemá smysl,
- dodržuje postup krok za krokem,
- vše si opakovaně ověřuje,
- respektuje osobnost každého zúčastněného,

- kde cítí, že na problém nestačí, obrátí se na odborníky;
- reflexe vlastních postojů ke vztahům ve třídě.

Pokud k šikanování došlo v průběhu vyučování, má škola povinnost tuto skutečnost oznámit zákonnému zástupci žáka (jak oběti, tak útočníka). Dojde-li v souvislosti se šikanou k jednání, které by mohlo naplňovat znaky přestupku nebo trestného činu, obrací se škola na Policii ČR.

Z hlediska zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku, ve znění účinném k 1. 7. 2023, se může jednat o trestné činy: vydírání, omezování osobní svobody, zbavení osobní svobody, útisku, ublížení na zdraví, loupeže, krádeže, násilí proti skupině obyvatel a jedinci, poškození cizí věci, pohlavní zneužití, znásilnění, nebezpečně vyhrožování a pronásledování, vraždy, mučení.

PREVENTIVNÍ OPATŘENÍ

Všichni pracovníci školy musí být všímaví a obezřetní. Hlavním úkolem je zajistit ochranu žáků ve škole. Je potřeba budovat takové prostředí, ve kterém se budou žáci i všichni pracovníci školy cítit bezpečně. Součástí preventivních opatření jsou:

- Školní řád, dohledy vyučujících;
- práce třídních učitelů s kolektivem (třídnické hodiny);
- práce třídních učitelů s jednotlivými žáky (individuální rozhovory);
- spolupráce s odborníky;
- aktivní činnost školního metodika prevence a výchovného poradce na škole;
- aktivní přístup vyučujících při řešení šikany;
- informovat žáky i rodiče na koho se obrátit v případě potřeby - třídní učitel, školní metodik prevence, výchovný poradce, vedení školy, školní psycholožka;
- vést žáky k sebedůvěře a budovat u nich zdravé sebevědomí;
- rozvíjet vzájemný respekt mezi dětmi;
- vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti šikany.

Specifika prevence šikany zaměřené na učitele:

- podpora pedagogů ze strany vedení, vytvoření atmosféry důvěry;
- podporu vzájemné spolupráce, nekonfliktní řešení problémů;
- učitel ve třídě nastavuje jasná pravidla, pracuje s pravidly v chování;
- na konflikt reaguje včas, vyhýbá se řešení konfliktu a konfrontací ze strany žáka před celou třídou, usměrňuje řešení na individuální konzultaci, vyhýbá se konfrontačnímu tónu;
- učitel posiluje zapojení žáků do výuky, činí úkoly a výuku pro žáky zajímavými;
- očekává úspěch u všech žáků a podporuje je;
- nezpůsobuje ponížení nebo zesměšnění žáka před třídou, při hodnocení zachovává jeho důstojnost;
- problémy neřeší sám, ale ve spolupráci se ŠPP nebo vedením školy.

Společné vzdělávání a supervize všech pedagogů

- školní metodici prevence by měli absolvovat specializační studium pro metodiky prevence,
- každý pedagogický pracovník (i vychovatel DM) by měl absolvovat školení v oblasti problematiky šikany a kyberšikany,

- každý TU by se měl zdokonalovat v oblasti vedení třídních kolektivů, vedení třídnických hodin zaměřených na vytváření dobrých vztahů mezi žáky navzájem i mezi žáky a učiteli.

Užší realizační tým:

ředitelka školy, vedoucí vychovatelka DM, školní metodici prevence, výchovný poradce, školní psycholožka, třídní učitelé. V případě kyberšikany je součástí týmu IT pracovník, který řeší technické zabezpečení „kyberprostoru“ školy.

Společný postup při řešení šikany

Předpokladem pro úspěšné fungování programu je jednotný a důsledný přístup všech pedagogických pracovníků. Postupovat podle Metodického pokynu ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních (č.j. MŠMT 21149/2016).

Postup pedagogického pracovníka

1. Má-li pedagogický pracovník podezření na šikanování, oznámí metodikovi prevence podezření na šikanu.
2. Oznámí-li žák (rodič) pedagogickému pracovníkovi podezření na šikanu, zapíše vše do formuláře „Zápis prvotní informace“. Tento formulář předá metodikovi prevence.

Metodik prevence

1. Přijme informaci o podezření na šikanu. Podezření o šikaně oznámí vedení školy.
2. Metodik prevence okamžitě zahájí vyšetřování podezření na šikanu ve spolupráci se druhým metodikem prevence, výchovnou poradkyní, popř. osobami pověřenými vedením školy.
3. Informuje ředitele školy o prvotních informacích. Dále postupuje dle „Vyšetřování šikany“.

POSTUP VEDENÍ ŠKOLY

1. Přijme informaci o podezření na šikanu (pedagogický pracovník, rodič, žák).
2. Při obdržení informace o podezření na šikanu (vyhodnocení prvotních informací) rozhodne, zda situaci zvládne škola sama vlastními silami, nebo je-li třeba pomoc specializovaných institucí či Policie ČR.
3. Ve spolupráci s ŠPP vymezí kompetence. Pověří pedagogické pracovníky vedením rozhovorů.
4. Seznámí se s výsledky šetření. Rozhodne, zda škola situaci zvládne sama, nebo se obrátí na odborníka na šikanu.
5. Zajistí informování rodičů, nebo sám informuje o výsledcích vyšetřování šikany, které řídí. Případně pozve k jednání pracovníka specializovaných institucí.
6. V případě negativních dopadů na oběť zprostředkuje péči odborníků – PPP, psycholog, středisko výchovné péče, apod.
7. V závažných případech šikany nebo při podezření, že šikanování naplnilo skutkovou podstatu trestného činu (provinění) informuje Policii ČR.
8. Oznámí orgánu sociálně právní ochrany dítěte skutečnosti, které ohrožují zdraví a bezpečí žáka. V mimořádných případech podá návrh na zahájení práce s rodinou, zahájení o nařízení předběžného opatření či ústavní výchovy s následným umístěním v diagnostickém ústavu. Pokud žák spáchá trestný čin (provinění) popř. opakovaně páchá přestupky, zahájí spolupráci s OSPOD bez zbytečného odkladu.
9. V mimořádných případech doporučí rodičům dobrovolné umístění žáka (agresora) do pobytového oddělení SVP, případně doporučí realizovat dobrovolná diagnostický pobyt žáka

v místně příslušném diagnostickém ústavu.

10. Projedná v pedagogické radě potrestání agresorů.

STÁDIA ŠIKANY (DLE M. KOLÁŘE)

1. ostrakismus
2. fyzická agrese a manipulace s obětí
3. vytvoření jádra
4. nastavení norem
5. totalita = dokonalá šikana

Situace, které zvládne škola sama

- první pomoc pro obyčejnou počáteční šikanu
- celková léčba pro řešení prvních dvou stádií šikanování

Škola potřebuje pomoc zvenku

- první pomoc pro komplikovanou počáteční šikanu,
- první pomoc (krizové scénáře) pro obyčejnou pokročilou šikanu,
- první pomoc (krizové scénáře) pro komplikovanou pokročilou šikanu (výbuch skupinového násilí, školní lynč)
- celková léčba pro řešení pokročilých stádií šikanování

VYŠETŘOVÁNÍ ŠIKANY

Vyšetřování počáteční šikany:

- Rozhovor s těmi, kteří na šikanu upozornili (informátoři – rodič, kamarád, kolega apod.) a obětmi provádí metodik prevence a vedením určený pedagogický pracovník, rozhovor musí být proveden tak, aby o něm ostatní (agresori) nevěděli.
- Konzultace poradenského týmu stran strategie vyšetřování, kompetencí a vymezení koordinátora případu.
- Zajištění ochrany obětí – zvýšená pozornost ve školním klimatu, zpřísnění dozoru. Po dobu šetření je možné se souhlasem vedení nechat oběť doma, doporučit rodičům odborníka z PPP nebo SVP.
- Nalezení vhodných svědků, rozhovor se svědky (individuální, případně konfrontační rozhovory se svědky – individuální rozhovory, výslech svědků nejlépe o samotě. Nikoliv však konfrontace obětí a agresorů, ani jejich zákonných zástupců.
- Rozhovor s agresory, volba ze dvou typů rozhovorů:
 - rozhovor s agresorem (směřování k metodě usmíření)
 - rozhovor s agresorem (směřování k metodě nátlaku)
 - případně konfrontace mezi agresory.
- Konzultace zainteresovaných osob - poradenského týmu (ev. jeho části), třídního učitele, vždy zástupce vedení školy – rozhodnout, kdo bude jednat s rodiči agresorů a obětí, vyhodnocení získaných informací, stanovení dalšího postupu.
- Výchovná komise – za účasti zákonných zástupců agresorů + zástupce vedení školy, ŠPP – seznámení s problémem, výchovná opatření

- Provést zápis o jednání.
- Třídní hodina – efekt metody usmíření.
- Rozhovor se zákonnými zástupci oběti – jiný den než výchovná komise, individuální setkání, domluva na dalších opatřeních a spolupráci.

Třídní schůzky – informování ostatních rodičů

Práce s celou třídou – uzavření celé záležitosti vedením školy ve třídě, nastavení pravidel, sledování a ozdravění třídy.

Vyšetřování pokročilé šikany – škola se obrací na odborníka v oblasti šikany

- Zvládnutí vlastního šoku – bleskový odhad závažnosti a formy šikany.
- Bezprostřední záchrana oběti, zastavení skupinového násilí. Zajištění bezpečnosti oběti, odborná pomoc oběti.
- Zabránit agresorům v domluvě, jak vypovídat.
- Pokračovat v pomoci oběti (přivolání lékaře).
- Nahlášení Policii ČR, případně informovat OSPOD, PPP, informace rodičům.
- Škola se řídí pokyny odborníka na šikanu.

VÝCHOVNÁ OPATŘENÍ, PRÁCE S AGRESOREM

Potrestání agresorů:

- důtka TU, důtka ředitele školy, podmíněné vyloučení, vyloučení ze studia;
- snížená známka z chování – konkretizovat „za šikanu v podobě...“;
- v mimořádných případech doporučí ředitel školy dobrovolné umístění dítěte do pobytového oddělení SVP, případně doporučí realizovat dobrovolný diagnostický pobyt žáka v diagnostickém ústavu;
- ředitelka školy podá návrh OSPOD k zahájení práce s rodinou, případně k zahájení řízení o nařízení předběžného opatření či ústavní výchovy s následným umístěním do diagnostického ústavu;

Práce s agresorem

Zprostředkování péče PPP, SVP, klinických psychologů, psychoterapeutů, psychiatrů s cílem změnit náhled na vlastní chování, motivy, rodinné prostředí.

Specifika pro řešení šikany zaměřené na učitele:

- pedagog, který čelí šikaně, by neměl zůstat v situaci sám, ale měl by vyhledat pomoc ostatních, vedení školy musí zajistit bezpečí pro pedagoga a řešit vzniklou situaci se žáky, rodiči a ostatními pedagogy;
- v případě bezprostředního ohrožení pedagoga žákem, zajistí pedagog pro sebe bezpečí – odejde ze třídy, přivolá si pomoc, požádá o spolupráci jiného kolegu nebo vedení školy pro zajištění dohledu ve třídě, případně izolaci agresora a zajištění bezpečí pro ostatní žáky;
- je zapotřebí pedagogovi vystaveného šikaně, případně i svědkům, dát čas na zpracování šoku, neobviňovat se, vyhledat podporu od kolegů, přátel, rodiny;
- monitorovat znaky stresu, které se mohou objevit i později, případně vyhledat odbornou pomoc;
- pro třídu, ve které se šikana odehrávala, zajistí škola intervenční program k řešení šikany za účelem znovunastolení bezpečí ve třídě;
- v případě, že je pedagog nespokojený s řešením situace ze strany vedení školy, může se

obrátit na příslušný inspektorát práce.

Primární prevence v třídnických hodinách

Třídnické hodiny je vhodné využít pro budování zdravých vztahů v kolektivu třídy. Třídní učitel systematicky pracuje s Metodikou socio-emočního učení Respekt, Rozmanitost, Rovnost, Resilience. TU sleduje chování žáků, vede je k osobní odpovědnosti, spolupracuje s ostatními vyučujícími. Informuje žáky o rizikovém chování i o šikaně.

Primární prevence ve výuce

Učitelé během vyučovacích hodin posilují pozitivní pracovní klima, vytvářejí podmínky pro zapojení všech žáků do vyučovacího procesu a aktivit třídy, rozvíjí vzájemný respekt mezi žáky.

Ochranný režim

- funkční školní řád
- účinné dohledy učitelů na chodbách o přestávkách
- včasné příchody do hodin

Spolupráce s rodiči

Rodiče jsou informováni o postupech školy v případě šikany o fungování ŠPP. Na třídních schůzkách jsou informováni o klimatu ve třídě, popřípadě o řešení konfliktních situací. Rodiče jsou vždy informováni o zjištění, vyšetřování a způsobech řešení šikany, ať je dítě obětí či agresorem. Také rodiče ve třídě, kde se stala šikana, mají právo být informováni o dané situaci a jejím řešení.

Školní poradenské služby

Při vzniku negativních sociálně patologických jevů řeší situaci třídní učitel, výchovný poradce, školní metodici prevence a vedení školy, vedoucí DM v souladu se školním řádem. Třídní učitel je garantem řešení výchovných problémů žáků jak v teoretickém vyučování, tak na odborné praxi. Učitel odborné praxe musí neprodleně informovat třídního učitele o výchovných problémech žáka.

Školní poradenské pracoviště

výchovný poradce: Ing. Jitka Bielaková, bielakova@cssodry.cz

metodik prevence: Mgr. Silvie Večeřová, veceroва@cssodry.cz

Mgr. Martina Pituchová, pituchova@cssodry.cz

školní psycholog: Mgr. Zuzana Dvořáčková, dvoracova@cssodry.cz

Ing. Pavla Hostašová
ředitelka školy